

Załącznik do uchwały nr XVIII/126/12
Rady Miejskiej w Szubinie
z dnia 8 marca 2012r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY SZUBIN NA LATA 2012-2014

SZUBIN MARZEC 2012

WSTĘP

Rodzina stanowi pierwsze naturalne i najważniejsze środowisko wychowawcze dziecka. To właśnie ona przygotowuje młodego obywatela do życia w społeczeństwie, wyznacza aspiracje, określa wzory i wartości do których powinien dążyć. Dlatego tak bardzo istotne jest, aby funkcjonowała w sposób prawidłowy i należycie spełniała swoje podstawowe funkcje.

Podstawą opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 ze zm.) Zadania związane z opieką nad dzieckiem i rodziną po reformie administracyjnej kraju realizowane były przez samorządy powiatowe. Obecne rozwiązania legislacyjne przeniosły część zadań w tym zakresie na samorządy gminne. Tak więc samorządy gminne i powiatowe w pełni odpowiadają za funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem, w tym również same finansują działania z tego zakresu z dochodów własnych. Aby system opieki nad dzieckiem i rodziną przyniósł pożądane efekty i był zgodny z założonymi kierunkami należy podjąć następujące działania:

- **po pierwsze** - zrobić wszystko aby dziecko pozostało w rodzinie własnej – zgodnie z zasadą pomocniczości nie wyręczając zbytnio rodziców;
- **po drugie** – zapobiegać patologiom społecznym;
- **po trzecie** – tworzyć rodzinne formy opieki zastępczej, tak aby tylko w ostateczności kierować dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych;
- **po czwarte** – przygotować wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych do samodzielnego życia.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla gminy Szubin na lata 2012-2014 jest spójny z celami zawartymi w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Szubina na lata 2008-2015, która zakłada m.in. wzmocnienie funkcji rodziny (cel strategiczny 2) oraz ograniczenie zjawiska patologii społecznych (cel strategiczny 3).

Program jest zatem szansą dla wielu rodzin zamieszkujących teren gminy. Zawarte w nim propozycje pomocowe zakładają kompleksowe działania na rzecz poprawy sytuacji dzieci i rodzin oraz wspierają rodzinę w prawidłowym wypełnianiu funkcji. Działania skierowane są do rodzin naturalnych, rodzin zagrożonych różnego typu dysfunkcjami, rodzin patologicznych a także do dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem społecznym oraz instytucji zajmujących się zagadnieniem pomocy rodzinie.

Program powstał w toku pracy zespołu, którego członkami były osoby zaangażowane w działania na rzecz dzieci i rodzin oraz zajmujące się problematyką pomocy społecznej na terenie gminy. Zespół miał za zadanie określić problemy, sformułować cele oraz odpowiednie działania. Będą one realizowane w toku bieżącej działalności jednostek organizacyjnych oraz poprzez prowadzone programy celowe.

I. KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI RODZIN W POLSCE I GMINIE SZUBIN

Dokonujące się w Polsce zmiany, oprócz pozytywnych skutków, powodują pogłębienie wielu negatywnych zjawisk, takich jak bezrobocie, spadek dochodów ludności, zwłaszcza ludności wiejskiej, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia. Wymienione zjawiska są przyczyną zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny. Czynniki te spowodowały zepchnięcie całej rzeszy osób i rodzin do systemu pomocy społecznej. Wiodącym problemem powodującym obniżenie poziomu życia rodzin jest wzrastające bezrobocie. Trudności w znalezieniu pracy mają również ludzie wykształceni, absolwenci szkół wyższych. Długotrwałe bezrobocie oznacza dla rodziny nie tylko drastyczne obniżenie dochodów, ale pociąga za sobą cały szereg dalszych problemów: poczucia krzywdy, frustracji a także izolacji społecznej, pogorszenie stanu zdrowia, a także wzrost zjawisk społecznie niepożądanych i zachowań patologicznych. Duża skala bezrobocia powoduje ubożenie znacznej części rodzin, spadek poziomu życia, narastającą agresję w życiu rodzinnym i społecznym oraz szereg patologii społecznych takich jak alkoholizm, narkomania, zażywanie środków psychoaktywnych i inne.

Zjawiska te często prowadzą do rozpadu rodziny, a tym samym wzrostu liczby rodzin niepełnych, sierot społecznych, czy też pogłębiają bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, przemoc w rodzinie. Rodziny te znajdują się w kręgu zainteresowania pomocy społecznej, otrzymując wsparcie w ośrodkach pomocy społecznej, ale ze względu na ograniczenia ustawowe liczba rodzin wymagających wsparcia jest znacznie większa, bowiem zgodnie z obowiązującymi przepisami nie kwalifikują się one do świadczeń z pomocy społecznej. Negatywne zjawiska wynikające z trudności na rynku pracy, braku stabilizacji warunków życia i ich drastycznego pogarszania się, poświęcania mniejszej ilości czasu dla rodziny z powodu konieczności ciągłego poszukiwania źródeł zarobkowania, powodują wielkie zagrożenia dla rodzin i są źródłem wielu kryzysów. Dochodzi do tego redukcja szkolnych zajęć pozalekcyjnych – powoduje to konieczność organizowania opieki poza domem rodzinnym. Z kolei brak efektywnego zorganizowania czasu wolnego jest jednym z powodów, które popychają dziecko w tzw. złe towarzystwo oraz do udziału w nieakceptowanych przez społeczeństwo formach życia.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Dążąc do zapewnienia skutecznego rozwiązywania problemów rodzin i ich kryzysów koniecznym jest opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny, który uwzględni będzie podstawowe zasady:

- **wcześniej i bliżej dziecka** – zanim narosną problemy rodziny przy wsparciu specjalistów i pomocy w ramach placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego;
- **krócej** – żeby nie zwalniać z odpowiedzialności rodziców za dziecko;
- **skuteczniej** – jeśli poza rodziną, to w formach zbliżonych do rodzinnych;
- **godniej** – jeśli w formach opieki całodobowej, to w warunkach optymalnych zapewniających prawidłowy rozwój dziecka;
- **efektywniej** – dając szansę na powrót do rodziny lub na samodzielność i godne życie;

- **bardziej ekonomicznie** – poprzestając na formie adekwatnej do potrzeb, bez niepotrzebnego stosowania form opieki całodobowej.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> •istniejący system wsparcia działający w gminie - świetlice środowiskowe, •zaangażowanie wielu podmiotów w działanie na rzecz dzieci i rodziny •działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych •wykształcona kadra pomocy społecznej oraz pracowników zaangażowanych w działania na rzecz dzieci i rodziny •realizacja działań socjalnych z zakresu udzielania pomocy żywnościowej oraz dożywiania dzieci w szkołach •doświadczenie w realizacji programów i projektów skierowanych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (uczeń na wsi, projekty POKL) •dostępność poradnictwa specjalistycznego dla mieszkańców gminy 	<ul style="list-style-type: none"> •Niedostateczna ilość ofert edukacyjnych dla dzieci z terenu gminy (brak żłobków, przedszkoli) •brak całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, brak mieszkań socjalnych i chronionych na terenie gminy •niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie tworzenia grup samopomocowych •niedostateczność wyspecjalizowanej kadry przygotowanej do pracy z rodziną w kryzysie •szeroki zakres obowiązków przypisanych pracownikom socjalnym •narastające zjawisko długotrwałego uzależnienia osób/rodzin od świadczeń pomocy społecznej •niewielkie zaangażowanie rodziców z rodzin dysfunkcyjnych w rozwój, wychowanie i życie szkolne dzieci. •niechęć i społeczny opór mieszkańców gminy przed korzystaniem z indywidualnego poradnictwa specjalistycznego
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> •możliwość pozyskiwania i racjonalnego wykorzystania środków pozabudżetowych •wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań i działań w sferze pomocy społecznej (n.in.asystent rodziny) •rozwój wolontariatu •wzrost świadomości, akceptacji oraz zaangażowania społeczności lokalnej w działania na rzecz dziecka i rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> •obwarowania formalno-prawne w zakresie pozyskiwania środków pozabudżetowych •brak stabilności przepisów w zakresie pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych •narastające zjawisko długotrwałego bezrobocia oraz marginalizacji społecznej osób bezrobotnych •mało skuteczne rozwiązania systemowe w zakresie ich ograniczania •narastające zjawisko patologizacji oraz dziedziczenia biedy

II. CELE PROGRAMU

1. Cel główny

Zapewnienie dzieciom i rodzinom z terenu gminy Szubin kompleksowej opieki i wsparcia.

2. Cele szczegółowe:

I. Podjęcie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych patologią poprzez rozwój profilaktyki

II. Zapobieganie kierowaniu dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców do placówek opiekuńczo-wychowawczych

III. Rozwój rodzinnych form opieki nad dziećmi.

III. SPOSÓB OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH CELÓW

1. Podjęcie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych patologią poprzez rozwój profilaktyki

W ramach realizacji tego zadania samorząd Gminy Szubin:

- 1.pozyska informacje dotyczące funkcjonowania rodzin (rozpoznanie, diagnoza);
- 2.udrożni przepływ informacji pomiędzy instytucjami zajmującymi się pomocą rodzinie;
- 3.wyposaży rodziców w podstawową wiedzę wpływu własnego funkcjonowania na rozwój dzieci, faz rozwojowych (norm rozwojowych) dzieci i rodzin w rozwoju;
- 4.wskaże konstruktywne sposoby rozwiązywania sytuacji konfliktowych;
- 5.będzie wspierać funkcjonowanie rodzin poprzez umieszczanie dzieci w różnych formach opieki (światlice, kluby środowiskowe);
- 6.integrować pracowników instytucji zajmujących się pomocą rodzinie.

Ponadto Gmina Szubin, w ramach oddziaływań skierowanych bezpośrednio na rodzinę, która ma trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych, będzie:

- 1.organizować cykle spotkań edukacyjnych i integracyjnych dla pracowników służb społecznych wyposażające w podstawowe umiejętności komunikacji, diagnozy, przygotowujące do projektowania spójnych działań adekwatnych do zdiagnozowanych potrzeb środowiska;
- 2.organizować spotkania grup wsparcia dla rodzin;
- 3.organizować spotkania konsultacyjne dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe;
- 4.inicjować umieszczanie dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego;
5. prowadzić grupy socjoterapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami zachowania;
- 6.podejmować rozmowy mediacyjne w sytuacjach wczesnego kryzysu;
- 7.prowadzić punkt informacyjny dotyczących miejsc pomocy specjalistycznej (terapeuci, psychiatry, prawnicy, pracownicy socjalni).

2. Zapobieganie kierowaniu dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców do placówek opiekuńczo-wychowawczych

Działając na podstawie ustawy o pomocy społecznej oraz biorąc pod uwagę potrzeby występujące na danym terenie, w ramach działalności opiekuńczych placówek wsparcia dziennego, dzieci tam uczęszczające będą miały możliwość skorzystania z zajęć opiekuńczo – wychowawczych czy też z zajęć rozwijających zainteresowania dzieci. Natomiast rodzice dzieci powinni tam otrzymać profesjonalne wsparcie w celu poprawy ich sytuacji rodzinnej.

Działalność tych placówek będzie skierowana do dzieci o szczególnych potrzebach poprzez realizację specjalnych programów socjoterapeutycznych, psychoprofilaktycznych, czy też wsparcia dzieci zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

Wsparciem dla rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi będzie pracownik – asystent rodziny. Celem jego działania będzie poprawa funkcjonowania tejże rodziny poprzez trening czynności życiowych w obszarach higieny, żywienia i budżetu. Działania będą realizowane poprzez:

1. rekrutację osób na stanowisko asystenta rodziny,
2. przeszkolenie kandydatów na asystenta rodziny,
3. zdiagnozowanie rodziny przez grupę specjalistów,
4. podpisanie kontraktu socjalnego na okres od 6 m-cy do roku,
5. objęcie wsparciem rodziny przez asystenta rodzinnego,
6. co miesięczna ocena realizacji kontraktu przez pracownika socjalnego z rejonu zamieszkania rodziny,
7. objęcie rodziny wsparciem terapeutycznym (odwiedziny rodziny przez psychologa),
8. usamodzielnienie się rodziny,
9. możliwość uczestniczenia w grupie wsparcia.

3. Rozwój rodzinnych form opieki

Spośród istniejących na terenie miasta i gminy Szubin form opieki nad dzieckiem i rodziną rodzicielstwo zastępcze obejmuje swoim oddziaływaniem najliczniejszą grupę dzieci. Aktualnie zindywidualizowana opieka nad dzieckiem w formie rodzinnej przedstawia się w następujący sposób:

Rodziny zastępcze	umieszczonych 15 dzieci z terenu gminy Szubin
Rodziny zastępcze o charakterze pogotowia rodzinnego	umieszczono 3 dzieci z gminy Szubin
W placówkach opiekuńczo-wychowawczych	przebywa 20 dzieci z gminy Szubin

Dane otrzymane z PCPR w Nakle n/Not. stan na 2011-12-20

W tym zakresie planowana jest kampania edukacyjno-promocyjna na rzecz pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze, promocja rodzicielstwa zastępczego w lokalnych mediach.

Inne działania to:

- organizowanie w dniu 30 maja Dnia Rodzicielstwa Zastępczego – mającego na celu wyrażenie szacunku i uznania dla osób zaangażowanych w rodzinne formy opieki, propagowanie tego rodzaju działalności,
- utworzenie grup edukacyjnych dla rodziców biologicznych, których dzieci przebywają w rodzinach zastępczych,
- utworzenie grupy edukacyjnej dla usamodzielniających się wychowanków z rodzin zastępczych,
- utworzenie grupy edukacyjnej dla usamodzielniających się wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- prowadzenie lokalnych akcji promujących rodzicielstwo zastępcze - organizacja corocznego festynu rodzinnego,
- organizowanie i prowadzenie szkoleń pracowników socjalnych z zakresu funkcjonowania rodzin zastępczych.

Rozwijanie różnych form opieki zastępczej traktowane jest priorytetowo jako zapobieganie kierowaniu dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówek opiekuńczo – wychowawczych. Zakłada się systematyczną rozbudowę tego rodzaju opieki w najbliższych latach, przy współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle n/Notecią oraz innymi podmiotami zajmującymi się problemami dzieci i rodziny.

DZIAŁANIA W RAMACH REALIZACJI PROGRAMU

NAZWA DZIAŁANIA	OKRES REALIZACJI	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA	MIERNIKI/WSKAŹNIKI
Organizowanie warsztatów oraz spotkań informacyjnych poszerzających wiedzę rodziców na temat rozwoju dzieci i młodzieży	2012-2014	MGOPS GKRPA	LICZBA UCZESTNIKÓW
Promowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny	2012-2014	MGOPS SZKOŁY KURATORZY MEDIA	LICZBA SPOTKAŃ
Inicjowanie i tworzenie grup edukacyjno-profilaktycznych, grup wsparcia	2012-2014	MGOPS PARAFIE	LICZBA GRUP
Świadczenie pomocy materialnej i rzeczowej	2012-2014	MGOPS NGO	LICZBA BENEFICJENTÓW
Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży (w tym rozwinięcie systemu stypendialnego oraz zwiększenie oferty edukacyjnej)	2012-2014	MGOPS GMINA SZUBIN	LICZBA BENEFICJENTÓW
Rozwijanie działań w zakresie zapobiegania niedożywienia dzieci i rodzin(w tym dożywianie i pomoc żywieniowa)	2012-2014	MGOPS SZKOŁY	LICZBA BENEFICJENTÓW
Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcją oraz rodzin dysfunkcyjnych (w tym organizowanie asystenta rodzinnego)	2012-2014	MGOPS KURATORZY SZKOŁY	LICZBA BENEFICJENTÓW LICZBA ASYSTENTÓW
Zapewnienie oraz zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego prawnego psychologicznego i rodzinnego	2012-2014	MGOPS PARAFIE KURATORZY PCPR	LICZBA UDZIELONYCH PORAD
Prowadzenie zajęć o charakterze informacyjno-warsztatowym w zakresie rozwijania umiejętności społecznych	2012-2014	MGOPS GKRPA SZKOŁY	LICZBA UCZESTNIKÓW
Wspieranie rodzin poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego	2012-2014	MGOPS	LICZBA SPOTKAŃ
Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywizacji młodzieży na rzecz zbiorowości lokalnej oraz	2012-2014	MGOPS SZKOŁY	LICZBA SPOTKAŃ

środowiska społecznego			
Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rekreację i aktywność ruchową (wykorzystanie bazy sportowej)	2012-2014	MGOPS SZKOŁY KLUBY SPORTOWE	LICZBA BENEFICJENTÓW
Kampania edukacyjno- promocyjna na rzecz pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze, promocja rodzicielstwa zastępczego w lokalnych mediach.	2012-2014	MGOPS PCPR LOKALNE MEDIA	LICZBA SPOTKAŃ TEMATYCZNYCH LICZBA PUBLIKACJI

PLANOWANE EFEKTY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY SZUBIN NA LATA 2012-2014

- Zwiększenie świadomości rodziców dotyczącej potrzeb rozwojowych dzieci oraz odpowiedzialności za ich wychowanie.
- Rozpowszechnienie w środowisku prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny.
- Wzmocnienie więzi rodzinnych i poprawa funkcjonowania rodzin.
- Powstanie grup edukacyjno-profilaktycznych.
- Objęcie świadczeniami pomocy społecznej najbardziej potrzebujących osób i rodzin z terenu gminy.
- Poprawa sytuacji materialnej rodzin.
- Upowszechnienie aktywnych form spędzania wolnego czasu, upowszechnienie sportu.
- Wprowadzenie innowacyjnych form pracy z rodziną naturalną i dysfunkcyjną m in. wprowadzenie asystenta rodziny.
- Skuteczna realizacja programów w zakresie dożywiania i pomocy żywieniowej.
- Zwiększenie dostępności szkoleń oraz warsztatów z zakresu umiejętności społecznych, ekonomicznych i wychowawczych.
- Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego.
- Przywrócenie części rodzin zdolności wypełniania obowiązków rodzicielskich nad własnymi dziećmi.
- Utworzenie Centrum Wolontariatu – aktywizacja młodzieży na rzecz społeczności lokalnej.
- Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

MIERNIKI EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI PROGRAMU:

- Liczba rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej.
- Liczba placówek realizujących pomoc w formie dożywiania dzieci.
- Liczba dzieci objętych dożywianiem.
- Liczba osób objętych poradnictwem psychologicznym.
- Liczba osób objętych poradnictwem prawnym.

- Liczba osób objętych poradnictwem rodzinnym.
- Liczba imprez integracyjnych zorganizowanych na rzecz rodziny.
- Liczba interwencji Policji i Pomocy Społecznej w sprawach przemocy w rodzinie z użyciem procedury „Niebieskiej karty”.
- Liczba nowych rodzin zastępczych i rodzin wspierających.

IV. PROJEKTOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki na realizację Programu mogą pochodzić z:

- 1) budżetu gminy
- 2) budżetu państwa
- 3) państwowych funduszy celowych
- 4) funduszy unijnych oraz innych zagranicznych mechanizmów finansowania
- 5) budżetów organizacji pozarządowych
- 6) innych źródeł (np. darowizny)

V. SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy realizacji lokalnych programów opieki nad dzieckiem i rodziną.

Monitoring i ewaluację Programu prowadzić będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie.

Podsumowanie

Głównym zadaniem Gminnego Programu Wspierania Rodzin dla gminy Szubin na lata 2012-2014 jest zapewnienie rodzinom i dzieciom warunków sprzyjających poprawie jakości życia. Niniejszy program ukierunkowany jest zatem na zabezpieczenie potrzeb rodziny i dziecka oraz zapewnienie im kompleksowej opieki i wsparcia.

Realizacja Programu odbywać się będzie w ciągu kolejnych 3 lat, a jego efekty zależą będą w dużej mierze od sytuacji w gminie, od warunków zewnętrznych, tj. stabilnych warunków prawnych i finansowych. Istotnym jest również nadanie działaniom możliwie jak najbardziej otwartego charakteru, co umożliwi wprowadzanie modyfikacji programu, stosownie do istniejących potrzeb oraz posiadanych możliwości.

Skuteczność i jakość zależą będzie także od współpracy instytucji, organizacji pozarządowych i innych partnerów społecznych działających na rzecz dziecka i wspierających prawidłowe funkcjonowanie rodziny.

Niniejszy dokument ma charakter otwarty i elastyczny, w związku z czym będzie aktualizowany i modyfikowany zgodnie z pojawiającymi się potrzebami oraz trendami zmian społecznych, prawnych, kulturowych i ekonomicznych.

OPS/MR